

В. А. Ваграс,
кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник Лабораторії з проблем
адаптації цивільного законодавства України до стандартів ЄС
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
Національної академії правових наук України
(м. Хмельницький)

УДК 340.14/340.5./341.1

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ДЖЕРЕЛ ПРИВАТНОГО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Досліджуються особливості системи джерел приватного права ЄС. Автор зосереджує свою увагу на класифікаціях джерел права Європи та в основу дослідження покладає класифікацію джерел права за юридичною силою на первинні та вторинні. Висновки ґрунтуються не лише на аналізі правових актів ЄС, але й необхідності адаптації цивільного законодавства України до законодавства ЄС.

Ключові слова: джерела права, законодавство ЄС, договір, регламент.

Україна прагне та намагається робити послідовні кроки у тому, щоб стати частиною європейського правового простору, що зумовлює необхідність активізації процесу зближення вітчизняного цивільного законодавства із сучасною європейською системою права шляхом поступового приведення законодавства України у відповідність до законодавства ЄС, тобто до *acquis communautaire* [1, с. 29]. Незважаючи на певну завершеність сучасної кодифікації законодавства України, не у повній мірі вирішеними є проблеми впливу права Європейського Союзу на законодавство України, яке повинно використовувати та застосовувати найкращий досвід регулювання приватних відносин у державах-членах ЄС. Окрім цього, для досягнення мети євроінтеграції України її законодавство слід приводити у відповідність до норм та стандартів ЄС.

Право ЄС є об'єктом уваги багатьох наукових досліджень. Лише в Україні було підготовлено і захищено низку дисертаційних робіт, присвячених джерелам права Європейського Союзу. Зокрема, значний внесок у розвиток юридичної науки зробили у своїх дисертаційних дослідженнях О. М. Москаленко ("Джерела права Європейського Союзу (міжнародно-правовий аналіз)" (2006) [2]), К. В. Смирнова ("Джерела права Європейського Союзу" (2005) [3]), О. В. Лаба ("Право Європейського Союзу та право України: теоретико-правові проблеми співвідношення та гармонізації" (1991–2004 рр.) (2005) [4]), О. В. Стрельцова ("Джерела права Європейського Союзу (теоретичні аспекти)" (2008) [5]) тощо. Наслідком активної уваги з боку дослідників права ЄС стало видання спеціалізованих підручників та посібників з права Європейського Союзу [6; 7; 8]. Проблемні аспекти адаптації, систематизації та уніфікації приватного права України та Європи були предметами колективних монографій: "Проблеми систематизації приватного права України та Європи" (за заг. ред. Ю. В. Білоусова) [1], "Методологічні засади охорони та захисту майнових прав осіб в Україні та ЄС" (за заг. ред. О. Д. Крупчана) [9], "Механізми забезпечення майнових прав та інтересів в Україні та Європейському Союзі в контексті концепції сталого розвитку" (за заг. ред. О. Д. Крупчана) [10].

Попри таку увагу до загальних питань права ЄС на рівні окремих галузей приватного права, комплексні наукові роботи про первинне та вторинне право

Європейського простору є поодинокими. Особливо це стосується уніфікації європейського приватного права. У зв'язку з цим, *метою статті* є дослідження системи джерел приватного права ЄС та простеження механізму їх впливу на сучасне законодавство України.

Для з'ясування сутності права ЄС слід проаналізувати його місце в правовій системі Євросоюзу. У юридичній науці юридична природа права ЄС пояснюється крізь призму системуутворюючого фактору, яким є інтеграційні процеси, що вимагають від держав-засновників та учасників Європейського співтовариства передати частину своїх суверенних прав та повноважень для створених інтеграційних об'єднань, у результаті чого створюється автономна правова система, яка є відокремленою від національних правових систем держав-учасниць та від міжнародного права [8, с. 10]. Право ЄС як об'єктивне право є сукупністю правових норм, що створюються та діють у рамках Європейського Союзу та мають обов'язкову юридичну силу в межах його території. У свою чергу, це право має юридичну та соціальну сутність, оскільки право ЄС є не лише соціальним інститутом, що займає важливе місце в європейському суспільстві, та зумовлює й оформлює соціальну інтеграцію в межах ЄС, але й сукупністю правових норм та інститутів, які є особливою правовою системою Європейського Союзу. Визначаючи дефініцію права ЄС, С.Ю. Кашкін зазначає: "Право Європейського союзу — це особлива правова система, норми якої регулюють суспільні відносини, що складаються в процесі розвитку інтеграційних процесів у рамках Європейських співтовариств та заснованого на них Європейського Союзу" [6, с. 120]. У юридичній науці пропонується право ЄС називати "європейським інтеграційним правом" [8, с. 10]. Існує також думка про те, що право ЄС — це місцевий регіональний чи субрегіональний різновид міжнародного права, оскільки ЄС заснований на основі міжнародних договорів [11]. Однак ця точка зору зазнала критики з огляду на те, що право ЄС не обмежується лише договорами про заснування ЄС, які є лише первинними джерелами права ЄС. До системи європейського інтеграційного права входить також і вторинне право, прецедентна практика Європейського Суду тощо. Наприклад, визначаючи джерела права Євросоюзу як "зовнішні форми вираження (прояву), закріплення юридичних норм, прийнятих інститутами ЄС у рамках їх повноважень та у відповідності з встановленими процедурами" [12, с. 284], не слід погоджуватися з окремими авторами, що до джерел права ЄС слід відносити лише перелік, що міститься у ст. 249 Договору про Європейське економічне співтовариство, а саме — регламент, директива, рішення, рекомендації і висновки. Не слід забувати і про загальні принципи права ЄС: принципи верховенства права, демократичного правління, свободи транснаціонального ринку тощо [7, с. 162]. Слушною є позиція з цього приводу А. Л. Шевцова, який зазначає, що коло джерел права Євросоюзу включає в себе набагато більше феноменів, ніж ті, що офіційно зафіксовані у вказаній вище 249 статті [13, с. 22].

Переважає більшість науковців класифікує джерела права ЄС на первинні та вторинні. Необхідність класифікації зумовлена тим, що коло актів ЄС досить таки широке та об'ємне і складається з десятків тисяч документів. До нього включаються нормативно-правові акти, нормативні договори, судові прецеденти. Попри наявність сформованих правових звичаїв, останні самостійними джерелами права не визнаються. Окрім цього, не мають загальнообов'язкової сили акти індивідуального, рекомендаційного та політичного характеру. Їх, поряд із правовими звичаями, називають "м'яким правом", на відміну від "жорсткого права" — права в традиційному розумінні [6, с. 136]. Також пропонуються класифікації джерел права на основні та допоміжні, типові й нетипові, внутрішні та зовнішні [14; 15] тощо. Основним же критерієм класифікації є класифікація джерел права ЄС за їх юридичною силою. За цим критерієм виділяються первинні (конститутивні) джерела права, які мають вищу юридичну силу в ієрархії джерел, та вторинні (похідні) — джерела, що видаються на основі первинних джерел. На думку Л. М. Ентіна, яку

також підтримує М. М. Бірюков, в окрему групу джерел можливо виокремити “третичне право” (допоміжне), що за ієрархією знаходиться нижче вторинного права [16, с. 96; 17, с. 25]. Досить аргументованою також виглядає пропозиція С. Ю. Кашкіна про самостійне місце в ієрархії джерел прецедентного права ЄС, яке, на його думку, поєднує в собі риси як первинного, так і вторинного права Союзу, займаючи проміжне положення між ними [6, с. 136].

Первинне право ЄС складається з установчих документів, якими є міжнародні договори про заснування та функціонування Європейських співтовариств та Європейського Союзу. Серед них слід виділити Договір про створення Європейського співтовариства з атомної енергії 1957 року (Договір про Євроатом), Договір про створення Європейського співтовариства 1957 року (Римський договір), Договір про Європейський Союз 1992 року (Маастрихський договір), Амстердамський договір 1997 року, Ніццький договір 2001 року, Лісабонський договір 2009 року тощо [18]. Поряд з установчими актами, до первинного права ЄС належать ревізійні договори, які вносять поправки до установчих актів, протоколи до установчих документів, договори про приєднання, що укладаються з державами-кандидатами до членів ЄС та рішення, що ухвалюються ЄС і підлягають ратифікації державами-членами тощо.

Вказані вище документи первинного права прямо не регулюють приватні відносини, але в силу того, що вони є основою права ЄС та фундаментом для подальшого правотворчого процесу Європи, визначають систему джерел всього права ЄС, ми не можемо оминати їх увагою, адже це, по суті, акти вищої юридичної сили, на основі яких будується уся правова система Європейського простору. Значимість первинного права Союзу також полягає у тому, що усі держави, які мають намір приєднатися до ЄС, підписують договір про приєднання до Співтовариств і Союзу, наслідком чого є не лише переформатування інститутів ЄС та перерозподіл місць у його органах управління, але й взяття на себе зобов'язань новими членами, що випливають із засновницьких договорів та поширення на свої території дії нормативно-правових актів Європейських співтовариств та Європейського Союзу, які були ухвалені ще задовго до вступу нового учасника до складу ЄС. Більше того, на основі первинного права ЄС повинно уніфікуватися і національне законодавство майбутніх членів ЄС, у тому числі і цивільне законодавство України як держави, яка перебуває у процесі євроінтеграції уже тривалий період часу.

Важливе значення в правовій системі ЄС відіграють вторинні джерела права, які є правовими актами інститутів Союзу. Незважаючи на назву, такі джерела займають важливе місце в праві ЄС, оскільки кожне вторинне джерело права Союзу виникає та реалізується не інакше як на основі та відповідно до первинного права, цілком та повністю спирається на нього та не може йому суперечити [7, с. 175]. Порядок ухвалення таких документів та їх система визначені в ст. 249 Договору про ЄС, яка розподіляє джерела вторинного права на регламенти, директиви та рішення [18]. Окрім цього, до вторинного права належать такі акти загальнообов'язкового характеру, як рішення й орієнтири [6, с. 143]. По суті, усе вторинне право ЄС базується на такому джерелі права, як нормативно-правовий акт та може бути об'єднане у категорію “європейське законодавство”, однак формального розподілу на закони та підзаконні нормативно-правові акти в праві ЄС немає, а тому поняття законодавства розривається більше у матеріальному аспекті. Таким чином, виникає необхідність з'ясування поняття та сутності основних джерел вторинного права ЄС.

Регламенти як джерела права є нормативно-правовими актами загального характеру, що загальнообов'язкові для всіх суб'єктів європейського права та мають пряму дію, оскільки підлягають до застосування усіма державами-членами Союзу, незалежно від того, перебувала держава в складі ЄС до прийняття регламенту чи ні. У зв'язку з цим, прийнятий регламент не потребує ратифікації, і як правильно

зазначає С. Ю. Кашкін: "... згідно з прецедентною практикою Суду Європейських співтовариств держави-члени не вправі підмінювати регламент власними правовими актами" [6, с. 143]. У літературі досить часто регламенти також називають законодавчими актами Співтовариств чи Союзу [8, с. 74]. Вони публікуються в офіційному виданні і вступають у законну силу на 20 день після опублікування, причому пряма дія регламенту прямо обумовлена в установчих актах, оскільки відповідно до ст. 249 Договору про заснування ЄС 1957 року регламент має загальну дію. Він є обов'язковим у повному обсязі та підлягає прямому застосуванню у всіх державах-членах [18]. У західній правовій доктрині регламент прийнято розглядати в якості інструмента уніфікації права, завдяки якому вводяться повністю однакові (уніфіковані) правила поведінки для всіх суб'єктів права ЄС.

Наступними в ієрархії вторинного права ЄС є директиви. На відміну від регламенту як законодавчого акта прямої дії, директива адресується конкретно взятим суб'єктам права (державам-учасникам) із вказівкою мети та результатів, які ними повинні бути досягнуті. Визначення директиви як джерела права в установчому договорі відсутнє, однак визначаючи юридичну природу директиви, Договір про заснування ЄС 1957 року вказує, що директива є обов'язковою для кожної держави-члена, якій вона адресована, лише в тому, що стосується очікуваного результату, натомість національна влада має право на свободу у виборі форм та засобів для досягнення поставленого результату. Таким чином, специфікою директив як джерел права є те, що у них, на відміну від інших актів, закладається особливий вид зобов'язань, які адресуються суб'єктам, оскільки виконання обов'язків, визначених у директивах, базується не на процесі їх реалізації, який є внутрішньою справою суб'єкта, а на кінцевому результаті, якого очікують. Завдяки директивам здійснюється гармонізація національного права держав-учасниць з правом ЄС, що зумовлено необхідністю запровадження загальних начал правового регулювання у конкретно взятих сферах суспільних відносин, проте на відміну від уніфікації, яка має на меті майже повну тотожність права, в цьому випадку йдеться про можливість держав-учасниць здійснення самостійного правового регулювання суспільних відносин національним правом. За аналогією до регламенту директива є нормативно-правовим актом, має обов'язкову юридичну силу та не потребує ратифікації. Ст. 249 Договору 1957 року передбачає як видання директив для конкретно взятих держав-учасників, так і для усіх держав без винятку, причому як показує практика законотворчості, останній вид директив є більш поширеним. Здійснення гармонізації національного права за допомогою директив базується на вказівках того, які саме мета та результати повинні бути досягнуті.

Як правильно зазначає Л. М. Ентін: "... в директиві вказується, як усунути колізії норм національного права різних держав-членів у тій чи іншій сфері, але при цьому ця мета повинна бути досягнута національними властями" [8, с. 75]. Таким чином, директива, адресована національним властям, зобов'язує останніх привести своє національне законодавство у відповідність із нею. Як наслідок, тексти національних актів, ухвалених на підставі директив, направляються до Європейської комісії у строки, визначені в тексті самої директиви. Виходячи з цього, директивою є нормативно-правовий акт, що закріплює основи законодавства в певній сфері суспільного життя та зобов'язує у визначений строк привести національне законодавство держави-учасника ЄС до вказаних у її тексті основ. Що стосується строків впровадження директив, то в юридичній науці їх прийнято називати строками трансформації, впродовж яких діє обов'язок інкорпорувати вимоги директиви в національне законодавство.

До системи вторинних джерел права також включаються рішення, які за юридичним змістом є актами індивідуального, а не загального характеру, оскільки адресуються конкретно визначеним суб'єктам європейського права, для яких і носять загальнообов'язковий характер. Рішення здебільшого стосуються спеціальних вузьких, досить часто технічних питань. Їх адресатами є не обов'язково держави, а

й інші юридичні та фізичні особи. Позиція ст. 249 Договору [18] полягає у тому, що рішення повинні слугувати не інструментом правотворчості, а інструментом правозастосування. Рішення повинні бути мотивованими, містити посилання на пропозиції чи висновки, які запитуються, бути обов'язковими для їх адресатів та підлягати примусовому виконанню [7, с. 189]. Як індивідуальні акти такі рішення завжди мають пряме застосування, як правило, до конкретних випадків. У праві ЄС існує практика прийняття нормативних рішень, які іменуються актами *sui generis* ("особливого роду") [6, с. 151]. Особливістю таких рішень є їх загальнообов'язковість, як от Рішення Європейського парламенту від 9 березня 1994 р. "Про правила та загальні умови, що регулюють здійснення обов'язків Омбудсмена" [18]. Також нормативний характер мають рамкові рішення, що є аналогами директив та видаються в межах Третьої опори ЄС по співпраці поліцій та судових органів у сфері кримінального права та кримінального судочинства, однак вони знаходяться поза межами предмета нашого дослідження.

Серед інших джерел вторинного права виділяються також орієнтири, рекомендації, висновки. Вони не є нормативно-правовими актами та не мають обов'язкової сили. Однак у деяких випадках для прийняття нормативно-правового акта вимагається наявність попередніх висновків з боку консультативно-дорадчих органів або ж певних рекомендацій щодо тієї чи іншої ситуації. Серед джерел вторинного права ЄС вчені виділяють документи, що приймаються інститутами ЄС: Заяви, Комюніке, Зелені та Білі книги [8, с. 77]. Вони обов'язкової сили не мають, але завдяки їм стає зрозумілою позиція і наміри органу, що їх видає.

Власне саме, в системі вторинних джерел права ми можемо знайти джерела приватного права ЄС та колізійні правові норми, які стосуються регулювання цивільних відносин за участю іноземного елемента, що охоплюються нормами міжнародного приватного права. Тому спробуємо назвати деякі вторинні джерела права ЄС, які регулюють сферу приватного права, що охоплює цивільне та сімейне законодавство.

Основоположними джерелами приватного права ЄС є Регламенти: Регламент "Рим I", Регламент "Рим II" та Регламент "Рим III". Регламент "Рим I" є наслідком трансформації Римської конвенції 1980 року про право, що застосовується до договірних зобов'язань. Він вступив у дію 24 липня 2008 р. та є частиною масштабного проекту по впорядкуванню питань вибору норм права щодо зобов'язань у цивільних та торгових справах [19]. Доповненням "Риму I" є Регламент "Рим I", який застосовується в ЄС з 11 січня 2009 р. і містить норми, що регулюють вибір права у недоговірних зобов'язаннях [20]. Основна мета, яку переслідують обидва вищевказаних Регламенти, — це узгодження регулювання зобов'язальних правовідносин у сфері єдиного ринку ЄС [21]. Регламент "Рим III" [22], який прийнятий у Брюсселі 20 грудня 2010 р., покликаний вирішити проблеми, що склалися в ЄС у сфері вибору права при розлученні, тому що питання розлучень визнані у юридичній літературі одним із джерел найбільш гострих і численних колізій, що зумовлюються неоднаковим регулюванням підстав і процедури розірвання шлюбів, а також невизнанням іноземних розлучень у власних юрисдикціях багатьох країн [23, с. 115]. Вказаний Регламент є обов'язковим у повному обсязі і підлягає прямому застосуванню державами-членами ЄС. Він опублікований в Офіційному журналі Європейського Союзу [24]. Регламент "Рим III", як і Регламенти "Рим I" та "Рим II", безумовно, є документами, які мають не тільки загальноєвропейське, а й світове значення [25, с. 205]. Пояснюється це тим, що вони на новій правовій основі вирішують колізійні питання договірних і недоговірних зобов'язань, розірвання шлюбу за участю іноземного елемента в державах Європейського Союзу.

Виходячи із вищевказаного, можна відмітити таке: Україна, прагнучи до повної євроінтеграції, повинна ставити для себе європейське законодавство як правовий орієнтир. У зв'язку з цим, сучасна юридична наука потребує ґрунтовних

наукових досліджень системи права ЄС, його джерел та принципів як для здійснення процесу інтеграції до європейської спільноти, так і для удосконалення національної правової системи. Існуючий розподіл джерел права ЄС на первинні та вторинні дає також змогу не лише їх класифікувати за юридичною силою, але й визначити місце кожного джерела права в побудованій в Європі ієрархічній системі. Не слід забувати і про особливу роль судового прецеденту в праві ЄС, на дослідження якого в подальшому будуть спрямовані наші наукові пошуки.

Список використаних джерел

1. Проблеми систематизації приватного права України та Європи [Текст] : [монограф.] / за ред. Ю. В. Білоусова. — К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АПрН України, 2009. — 204 с.
2. Москаленко, О. М. Джерела права Європейського Союзу (міжнародно-правовий аналіз) [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Москаленко Олександр Михайлович. — Х, 2005. — 171 арк.
3. Смирнова, К. В. Джерела права Європейського Союзу [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Смирнова Ксенія Володимирівна. — К, 2005. — 228 арк.
4. Лаба, О. В. Право Європейського Союзу та право України: теоретико-правові проблеми співвідношення та гармонізації (1991–2004 рр.) [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Лаба Оксана Василівна. — К, 2005. — 202 арк.
5. Стрельцова, О. В. Джерела права Європейського Союзу (теоретичні аспекти) [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Стрельцова Ольга Вікторівна. — К, 2008. — 214 арк.
6. Право Європейського Союзу [Текст] : [учебн. для вузов] / под ред. С. Ю. Кашкіна. — [2-е изд.]. — М. : Юристъ, 2009. — 1054 с.
7. Марченко, Н. М. Право Европейского союза. Вопросы истории и теории [Текст] : [учеб. пособ.] / Н. М. Марченко, Е. М. Дерябина. — М. : Проспект, 2010. — 432 с.
8. Ентін, Л. М. Право Європейського Союзу: основні категорії та поняття [Текст] : [навч. посіб.]. — К. : ЛНУ імені Івана Франка, 2003. — 102 с.
9. Методологічні засади охорони і захисту майнових прав осіб в Україні та ЄС [Текст] : [монограф.] / за заг. ред. О. Д. Крупчана. — Тернопіль : Підручники та посібники, 2008. — 160 с.
10. Механізми забезпечення майнових прав та інтересів в Україні та Європейському Союзі в контексті концепції сталого розвитку [Текст] : [монограф.] / за заг. ред. О. Д. Крупчана. — К. : Науково-дослідний інститут приватного права та підприємництва АПрН України, 2009. — 264 с.
11. Капустин, А. Я. Европейский Союз: интеграция и право [Текст] / А. Я. Капустин. — М. : УДН, 2000. — 436 с.
12. Топорнин, Б. Н. Европейское право [Текст] / Б. Н. Топорнин. — М. : Юристъ, 1998. — 456 с.
13. Шевцов, А. Л. Система источников в развитии права Европейского Союза (Теоретико-правовое исследование) [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 "Теория и история права и государства; история учений о праве и государстве" / А. Л. Шевцов. — Тамбов, 2007. — 28 с.
14. Малахов, В. П. Право Европейского Союза: проблема источников [Текст] : [монограф.] / В. П. Малахов. — М. : Моск. ун-т МВД России, 2003. — 192 с.
15. Муравйов, В. І. Вступ до права Європейського Союзу [Текст] : [підручн.] / В. І. Муравйов. — К. : Київський університет, 2007 — 303 с.
16. Европейское право: право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека [Текст] / под ред. Л. М. Ентина. — М. : Норма, 2005. — 939 с.
17. Бирюков, М. М. Европейская интеграция: международно-правовой подход [Текст] / М. М. Бирюков. — М. : Научная книга, 2004. — 206 с.
18. Учредительные договоры ЕС [Электронный ресурс] Право Европейского Союза. — URL : <http://eulaw.ru/treaties>.
19. Виноградов, А. А. Договорное право ЕС — завтрашний день Евросоюза / А. А. Виноградов // Вестник МГИМО-УНИВЕРСИТЕТА. — 2011. — № 5. — С. 248–250.
20. Леанович, Е. Роль права Европейского Союза в процессе унификации коллизионных норм, применимых к внедоговорным обязательствам [Текст] / Е. Леанович, И. Гаспаревич

- // Журнал международного права и международных отношений. — 2010. — № 3. — С. 21–28.
21. *Виноградов, А. А.* “Рим I” и “Рим II” — вопрос выбора [Текст] / А. А. Виноградов // Вестник МГИМО–УНИВЕРСИТЕТА. — 2010. — № 1 (15). — С. 187–194.
22. Council Regulation (EU) No 1259/2010 of 20 December 2010 implementing enhanced cooperation in the area of the law applicable to divorce and legal separation [Electronic Resource] EUR–Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:343:0010:0016:EN:PDF>.
23. Международное частное право [Текст] / под. ред. Г. К. Матвеева. — К. : Вища шк., 1985. — 176 с.
24. Conflict of Law [Electronic Resource] Conflict of Laws.net. — URL : <http://conflictoflaws.net/2010/rome-iii-regulation-published-in-the-official-journal>.
25. *Ерпылева, Н. Ю.* Регламент (ЕС) Европейского парламента и Совета от 11 июля 2007 г. № 864/2007 “О праве, применимом к внедоговорным обязательствам” (РИМ–II) [Текст] / Н. Ю. Ерпылева // Закон. — 2008. — № 10. — С. 203–206.

*Рекомендовано до друку лабораторією з проблем адаптації
цивільного законодавства України до стандартів Європейського Союзу
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
Національної академії правових наук України
(протокол № 10 від 15 грудня 2012 року)*

Надійшла до редакції 18.12.2012

Ватрас В. А. Особенности системы источников частного права Европейского Союза
*Исследуются система источников частного права ЕС, их классификация и особенности.
Выводы заключаются в необходимости адаптации частного законодательства Украины к
законодательству ЕС.*

Ключевые слова: источники права, законодательство ЕС, договор, регламент.

Vatras, V. A. Features of the System of EU Private Law Sources
*The article investigates the system of private sources of EU law, their classification and
characteristics. The conclusions are based on the need for adaptation of Ukrainian legislation to EU
legislation.*

Keywords: sources of law, EU legislation, contract, regulations.

